

Težnja da se brže ojača Ratna mornarica Italije

NOVO GOMILANJE POTENCIJALA RATA U SREDOZEMLJU I JADRANU

U novije vrijeme sve je prisutnija težnja da se brže ojača ratna mornarica Italije, što u datim uvjetima Sredozemlja, napose u odnosu na već nagomilane potencijale rata u ovom području i sve izraženije zahtjeve imperijalističkih krugova, nagovještava da Sredozemlje, a time i Jadran ostaje (i postaje) sve bremenitije teretom koji može ozbilno ugroziti mir ne samo na njegovim obalama, već i šire od toga. Uostalom, samo djelomičan pregled pisanja talijanske štampe o potrebi jačanja ratne mornarice ove susjedne zemlje na određen način upućuje na takvu ocjenu, pogotovo ako se to poveže sa prohtjevima i ponašanjem ispoljenim u odnosu na Jugoslaviju i njenu politiku mira i konstruktivne međunarodne suradnje.

Na veoma uočljiv (tehnički i po obimu) način »Rivista Marittima (april 1974.) objavljen je integralni tekst iz »Bijele knjige« (II »Libro Bianco« della Marina Militare), o perspektivi i orijentaciji razvoja Ratne mornarice Italije za razdoblje od 1974. — 1984. godine. Razlog je, kako se tvrdi, alarmantne prirode: jer sadašnji trendovi razvoja, ako se nastave, prijete da se RM svede na stepen koji će ugroziti čak »samu egzistenciju oružanih snaga«.

Prema ovom dokumentu argumentacija za brži razvoj i jačanje talijanske RM je višestruka.

Vojno-politička situacija u Sredozemlju, unatoč sporazumijevanju supersila, karakterizira se težnjom SSSR-a za prisustvom u Sredozemlju, pa se s tim u vezi ne može očekivati smanjenje njegovih vojnih, naročito pomorsko — zračnih snaga u tom dijelu svijeta. Poznati ekonomski, energetska, politički i vojni razlozi, te situacija na Bliskom istoku, čine područje Sredozemlja stalno izloženim mogućim sukobima i lokalnim ratovima. Sve to zahtijeva sposobnost i spremnost Italije da se suprotstavi mogućim krizama i da odigra dvostruku funkciju: da doprinese održavanju ravnoteže u Sredozemlju i da da svoj prilog u obrani Zapada u sklopu NATO, te osnovne poluge u odnosu na konfrontaciju Istoka i Zapada.

Strategijski koncept Italije zasniva se u ostvarenju dvaju ciljeva. Prvi se odnosi na izvršenje obaveza u okviru NATO, a drugi u potrebi da se osiguraju takve nacionalne snage, koje će osigurati izvršenje intervencija u interesu obrane u slučajevima kada se neće moći sa sigurnošću računati na direktnu podršku saveznika. Pri svemu tome ne mogu biti kod prestruk-

tuiranja programa razvoja oružanih snaga, zanemareni nacionalni interesi Italije u Sredozemlju koji imaju osobit značaj.

Zadaci Ratne mornarice. U svim situacijama primaran zadatak RM je zaštita pomorskih komunikacija (Italija uvozi 95% potreba morskim putem, a izvozi 65% izvoza. Radi se o oko 250 milijuna tona robe godišnje, od čega 120 milijuna tona otpada na tekuća goriva). RM ima zatim zadatak da brani oko 8.000 km pomorske granice, a naročito osjetljive zone kao što su Jadran, područje oko Sicilije i Sardinije i manjih otoka. Ovim zadacima, od izričitog nacionalnog interesa, nadovezuju se, u slučaju ulaska NATO u sukob, i drugi. Tako je od izuzetnog značaja pomoć u pružanju podrške u zaštiti savezničkih NA, kao i grupa za snabdijevanje na moru. Na to se nadovezuju i drugi zadaci kao: kontrola raketnih snaga, kako bi se umanjio početni efekat udara. Sve veći značaj mora, kao izvora bogatstva (energije, hrane, sirovina) i težnja da se ta bogatstva eksploatiraju u miru, (spominje se npr. da oko 4200 ribarskih brodova krstare u zonama Jadrana i Sredozemlja), kao i drugi razlozi nameću da RM u miru bude sposobna svakog trenutka da obrani interese nacije na moru, naročito sa stanovišta njihova ekonomskog značaja za zemlju. Može se očekivati da će te obaveze RM sve više rasti, što zahtijeva da ona bude osposobljena i za te zadatke.

Operativne karakteristike. Ovi se zadaci, tvrdi dokument, realiziraju kroz niz operativnih aktivnosti. Time što se stalno održava dovoljna i sposobna snaga za prevazilaženje incidenata u miru, da se osigura pomorski saobraćaj u ratu u PVO, PPO smislu, od napada površinskih brodova i raketa; da se posredno ili neposredno podrži saveznički deterrent na moru: da se osigura brza intervencija ograničenih pomorsko-desantnih snaga u sklopu međuvidovske nacionalne i višenacionalne aktivnosti. Za izvršavanje ovih operativnih aktivnosti potrebno je, kao minimum, održavati u sklopu oružanih snaga pomorsko-zračke efektive od 160.000 tona! U ovoj ukupnoj tonaži treba da budu zastupljeni ratni brodovi sa izrazitim karakteristikama PVO, PPO, PBrO* za uspješnu zaštitu pomorskog saobraćaja; jedinice namijenjene prije svega za napad na raketne brodove; podmornice (klasične) za napad na površinske brodove i podmornice; laki brzi raketni brodovi (hidrokrilni) za kontrolu naročito ugroženih zona; zatim brodovi za polaganje mina i njihovo razminiranje; zračne snage stacionirane na brodovima i kopnu za PPO i PBrO. Za svaku od navedenih vrsta brodova navodi se i bliža specifikacija u pogledu najsvremenijih rješenja. Ona uglavnom idu za tim da se

već postojeće najmodernije vrste brodova u talijanskoj RM dalje usavrše naročito u pogledu raketnog naoružanja (PVO, PBrO i PPO), postizanje većih brzina, jačanje njihove vertikalne komponente, osposobljenosti za elektronska i protiv elektronska dejstva. Zapaža se, također, da dokumentat značajnu pažnju poklanja i razvoju pomoćnih brodova sposobnih za snabdijevanje udarnih snaga na moru, zatim sredstvima za iskrcavanje (brodovi, čamci, helikopteri) za potrebe desantnih operacija, bilo za autonomna ili saveznička, u uskom moru. Također se zahtijeva izgradnja sredstava za službu spasavanja na moru, naročito nastradalih podmornica. Ovako komponirane pomorske snage ne bi mogle ostati bez, naravno, krstarica opremljenih sa avionima za vertikalno poletanje — sletanje. U tom se pogledu dokumentat zalaže za realizaciju programa (»Sea Control Ship«), kao što je to slučaj u V. Britaniji.

Sadašnje stanje pomorskih snaga. Sve u svemu zahtjevi se (minimalni) postavljaju, kako je već napomenuto, na 160.000 tona, a stanje (1973.) iznosi samo 105.000 tona. Od sadašnjeg stanja treba oko 40% većih i 70% manjih brodova smatrati zastarjelim (vijek starosti do 20 godina), nema udarnih, ni dovoljno brzih snaga, nedostaje podmornica, zastarjeli su minolovci, (nema lovaca mina), snabdijevanje flote slabo, zračna komponenta nekompletirana i sl. Ako bi se ostalo pri sadašnjim ulaganjima i dinamici razvoja flote onda bi u narednih deset godina RM Italije bila svedena na svega oko 45.000 tona.*

Raspoloživa sredstva i njihova upotreba. U dokumentu se dalje razmatraju raspoloživi novčani izvori i njihova upotreba za potrebe kadrova, operativne i tehničko-pozadinske svrhe, obuku, da bi se utvrdilo da su ti izvori nedovoljni za tzv. prostu reprodukciju.

Program modernizacije i razvoja. Posebna pažnja poklonjena je programu modernizacije i novogradnjama. Kod modernizacije naglašava se naročito:

— ugradnja raketnih sistema more — more na veće brodove;

— ugradnja raketnih sistema zrak — more na helikoptere;

— ugradnja raketnih PVO sistema protiv nisko-letećih aviona (za »Doriu« i »Duilia«);

— »standardizacija« već ugrađenih raketnih sistema »Terier« i »Tartar«;

— modernizacija elektronskih uređaja za otkrivanje i upravljanje vatrom;

— ugradnja novih torpednih sistema (za »Audace« i podmornicu »Toti«, kao i za podmornice nove konstrukcije);*

— ugradnja najmodernijih sistema veza otpornih na pasivna i aktivna elektronska dejstva;

— ugradnja sistema za automatsko komandovanje SADO (za vrstu brodova »Doria«);

— preuređenje 10 ML u suvremene lovce mina;

— ugradnja sistema za otkrivanje i lociranje u infrastrukturu komandovanja u obrani obale kao funkciju integralnog sistema NATO;

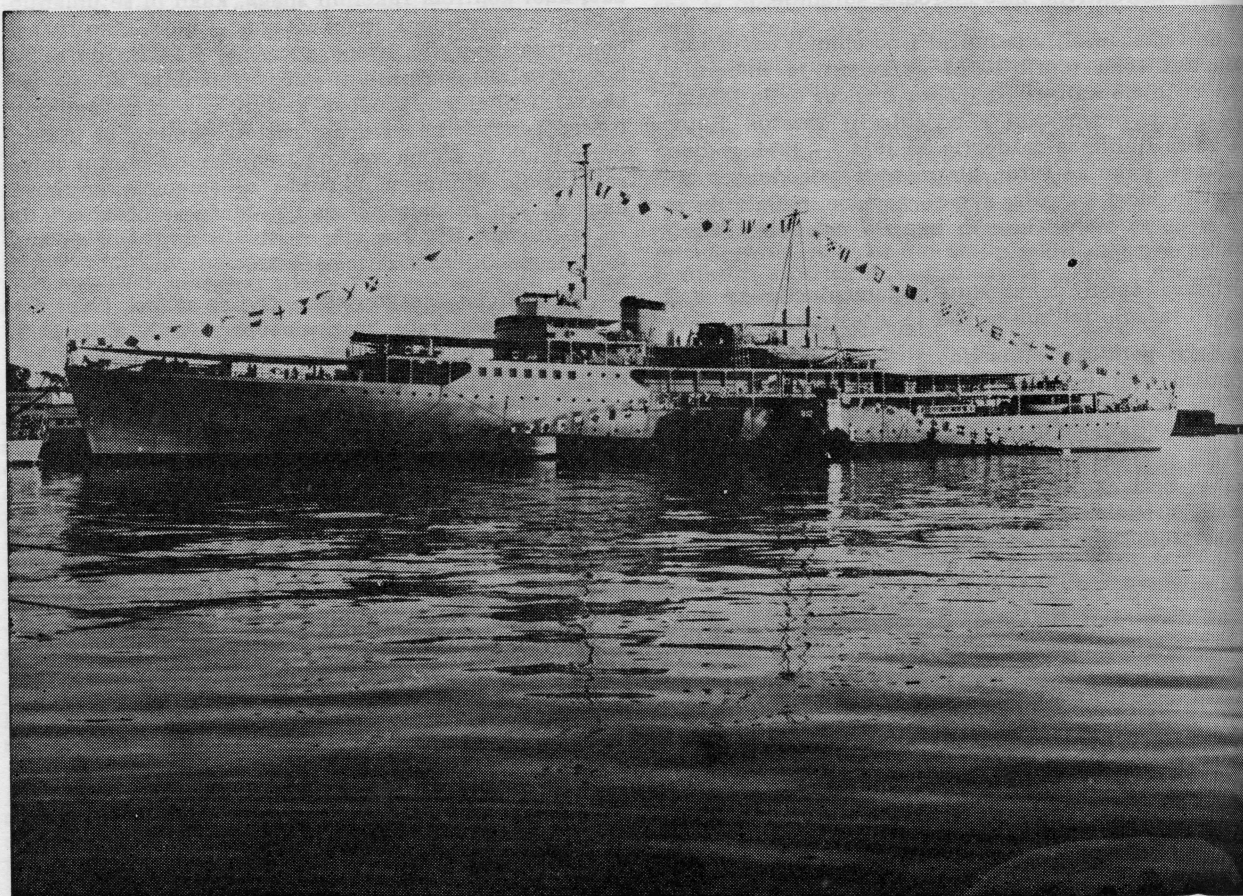
— osposobljavanje pogona za upotrebu unificiranog goriva u skladu sa naporima saveznika u cilju maksimalne elastičnosti snabdjevanja brodova na moru i u lukama.

U odnosu na novogradnje (do 1980.) posebno se ističe potreba za:

— četiri raketne fregate (2.400 t.);

— četiri raketna hidrokrilna čamca (60 t.);

— četiri (raketna) hidrokrilna broda (220 t.) — zajednički program za SAD i Z. Njemačku;

Školski brod »Galeb« u svečanoj zastavnoj gali u Splitskoj luci

— dvije podmornice (vrste »Sauro«) od 1.300 tona;
— jedan brod za snabdijevanje flote (8.000 tona);
— 28 ukrcanih helikoptera (AB 212) i 12 helikoptera (SH 3D) baziranih na kopnu.

U program je uključena i nabavka 2 velika i 10 srednjih remorkera, kao i izvjestan broj manjih plov-
nih sredstava pomoćne namjene.

Što se tiče mornaričke avijacije ističe se potreba za 32 aviona s tim da sadašnji PPO avioni S2F treba da (1978—1980) budu ojačani (integrirani) sa najmanje 14 aviona poboljšanog tipa »Atlantic«.

U zaključku dokumenta: »Perspektive i maksimalna orijentacija Ratne mornarice za razdoblje 1974—1984. godine (»Prospettive e orientamenti di massima della Marina Militare per il periodo 1974—1984«) ponovo se ističe da će uz sve napore osnovne operativne snage RM biti već prije 1984. godine svedene na oko 45.000 tona, jer uz svu najstrožu primjenu ekonomičnosti i racionalnosti RM je iscrplila sve mogućnosti koje joj se stavljaju na raspolaganje i jedva je u mogućnosti da osigura i tu tonažu flote.

S obzirom na izuzetan značaj koju RM ima za obranu nacionalnih interesa ovaj problem treba riješiti kroz nacionalne instrumente za osiguranje razvoja cružanih snaga u cijelini. Uz nacionalne napore bit će potrebno da se do 1984. godine uz racionalno rashodovanje zastarjelih brodova osigura izgradnja slijedećih jedinica:

- 2 razarača raketna (tip »Audace«), kao razmjena za »Impetuoso« i »Indomito«;
- 8 fregata (poboljšani tip »Alping«), kao zamjena za 4 fregate tipa »Cigno« i 4 tipa »Bergamini«;
- 2 podmornice (klasične);
- 6 raketnih čamca (hidrokrilaca);
- 1 eskortni brod (krstarica) sa avionima za vertikalno polijetanje — slijetanje, kao zamjena za krstarice »Doria« i »Dulio« (krajem 1980. godine);
- 10 lovaca minolovaca, kao zamjena za 27 zastarjelih minolovaca;
- 1 desantni brod (LPD) kao zamjena za »Etnu«, »Bafile« i tipa »Caorle«;
- 1 brod za snabdijevanje flote;
- 1 brod za spasavanje, kao zamjena za »Protea«;
- određeni broj helikoptera, ali ne samo kao zamjena za zastarjele, već i kao ojačanje za uspješnije elektronsko otkrivanje, izvođenje elektronskih dejstava, za napad na brodove, za borbu protiv mina.

Ovaj bi program, kako se u dokumentu ističe, samo zamijenio rashodovane brodove, a navodno ne bi značio jačanje borbenih potencijala RM, (iako je očito da se radi o novom kvalitetu brodova). Da bi se to ostvarilo potrebno je osigurati za narednih 10 godina godišnje 1.000 milijuna lira. Smatra se, da je oko 100 milijardi lira godišnje moguće osigurati preko odgovarajućeg pomorskog zakona (kao i u nekim drugim zemljama), s tim što će naročito industrijski kompleks kroz povećane narudžbe biti zainteresiran da se osiguraju neophodna dodatna sredstva.

Na kraju, RM Italije je odlučna i riješena da se ovi problemi zaista riješe, kao što to nalažu životni interesi zemlje. U tekstu (od oko 20 str.) kao ilustracija dat je i tabelarni pregled o stanju i o razvoju flote.

Kako je sadašnje stanje poznato iz tablice iznosimo samo stanje za borbene brodove predviđeno za 1984. godinu. Tada bi Italija posjedovala brodove: »V. Veneto«, »Doria«, »Dulio«, »Audace«, »Ardito«, »Alpino«, »Carabiniere« i 4 raketne fregate nove konstrukcije (sve brodovi za otvoreno more); 4 korvete

»Todaro« (obalne snage); 4 podmornice »Toti« i 2 »Sauro«; topovnjače i torpedne čamce: »Baleno«, »Lampo«, »Freccia« i »Saetta«, te 4 raketna hidrokrilna broda od 220 t. i 4 raketna čamca hidrokrilna od 60 tona nove konstrukcije; 10 minolovaca; 18 aviona »Atlantic«; 20 helikoptera SH3D i 36 AB 204/212. Ovo stanje za narednih 10 godina se očekuje bez primjene novog zakona i ono je predmet kritike tzv. po nacionalne interese nedopustive donje granice stanja flote ukupne tonaže oko 46.000 tona u odnosu na sadašnje od 104.475 tona.

Zatim je u dokumentu dat i šematski pregled sadašnjeg stanja flote (rashodovanja i novogradnja) bez i sa primjenom instrumenata pomorskog zakona iz čega se očito vidi da bi RM Italije u 1984. zadržala primjenom ovog zakona u osnovi sadašnju tonažu po obimu (oko 100.000 tona), ali bi sigurno raspolagala flotom novog kvaliteta i visoke borbene sposobnosti.

Iz veoma sažete informacije o navedenom dokumentu RM Italije može se zaključiti da RM Italije odlučno postavlja pitanje i traži da postane veoma moderna snaga u Sredozemlju i na Jadranu. Čak se traži flota od 160.000 tona ukupne nosivosti. Slične zahtjeve ona je i do sada postavljala. Oni su se realizirali u većoj ili manjoj mjeri. O tome kako će se realizirati ovaj program ne bismo željeli nagađati. Činjenica je, ipak, da u javnosti preko zvaničnog dokumenta Komande RM Italije, nije još bio objavljen tako kompleksan i ambiciozan program razvoja RM Italije, i da, tako nam se čini, nikad kao ovog puta nije ispoljena (i to da se primjenom zakonske snage zatraži moderna flota ukupne nosivosti 100.000 tona) puna riješenost da se on bar u osnovi ostvari. To su činjenice o kojima ne može, a da se ne vodi računa. Očito je da dokumenat nije rekao sve (ima i on svojih tajni) i kad se tome doda da je on jasno (direktno ili indirektno) dao do znanja da Italiji treba moderna i snažna RM i radi toga da bi po potrebi mogla da arbitrira i intervenira (sama, uz podršku saveznika ili zajedno s njima — NATO) u Sredozemlju i na Jadranu onda je svaki dalji komentar o tome da o ovim kretnjima u narednih deset godina u Ratnoj mornarici Italije očito treba voditi računa zaista suvišan.

Kap. b. b. Anđelko KALPIĆ, Beograd

* Skraćenice znače: PVO — protivvazдушna obrana; PPO — protivpodmornička obrana; PBRo — protivbrodska obrana.

* Unatoč toga što talijanska ratna mornarica odnedavno ima u svom sastavu još dva moderna raketna razarača D-511 »Audače« i D-550 »Ardito«. Vojni komentatori i admirali u Italiji već više godina pišu i govore o »zastarjelost, malo i siromašnoj« ratnoj mornarici koja nije dorasla ni za obranu vlastitih obala a pogotovu ne za napadne zadatke. Komentator poznatog talijanskog časopisa »Aviazione marina«, na primjer, kaže, između ostalog, i ovo: »Nije dovoljno imati samo tri krstarice da bi se ojačala ofenzivna pomorska snaga«. Taj list financiraju talijanski industrijalci zainteresirani za gradnju brodova, ali ima ljudi u Italiji u čijim se glavama stalno pleću ideje o »staroj slavi i veličini« Italije kao velike mediteranske, pa i svetske sile!?

* Pažnju privlači projekt male i višenamjenske podmornice. Sa oko 70 tona, 7—10 ljudi posade, autonomijom do 10 dana — 1200 N i naoružanjem: torpene cijevi (2) za torpeda protiv površinskih brodova ili podmornica, 6 mina, lanser za rakete m-m, dva podvodna vozila (ronilica) — sve kao alternacija, ova bi podmornica u uskom moru naročito predstavljala novu vrstu ratnog broda.